

Malmö stad

Miljöförvaltningen

Tjänsteskrivelse

Datum: 2025-08-19

Vår referens:

Birgitta Gisby Projektledare

Epost:

birgitta.gisby@malmo.se

Diarienummer:

MN-2025-7694

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet - Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

Sammanfattning

Regeringens promemoria föreslår förändringar av fridlysningsbestämmelserna med syfte att stärka skyddet för vissa arter och införa lättnader för pågående markanvändning.

Förslagen i promemorian ger nya undantag, nya dispensmöjligheter och utökat skydd för djur så att till exempel fler djurarter kan fridlysas.

Miljöförvaltningen anser att huvuddelen avförslagen innebär en försämring av artskyddet, vilket kan försvåra arbetet med att gynna och bevara en biologisk mångfald. Samtidigt vill förvaltningen framhålla att det i vissa fall kan finnas behov av avvägningar mot andra samhällsnyttiga intressen, såsom kollektivtrafik, energiförsörjning eller större infrastruktur, där högt ställda krav på miljöhänsyn måste säkerställas.

Förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta

1. Miljönämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2025-08-19
- Förslag till yttrande, daterat 2025-08-19
- Remiss Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna

Beslutsplanering

Miljönämnden 2025-09-25

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt remiss om *Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen* till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2025-10-07.

I promemorian görs en översyn av de nationella fridlysningsbestämmelserna. Syftet med de föreslagna ändringarna är att skyddet för hotade arter fortsatt ska vara effektivt, samtidigt som man inför lättnader för pågående markanvändning, såsom skogs- och jordbruk, eller annan samhällsviktig verksamhet. Förslagen innebär att utpekade fridlysta arter delas upp i fyra olika kategorier, med olika nivåer av skydd.

Vad gäller skyddet för djurarter föreslås att skyddet för en mindre del av de nationellt fridlysta djuren utökas. Utöver dagens förbud mot att döda, skada, fånga eller samla in individer ska det även bli förbjudet att störa djuren på ett sätt som påverkar deras bestånd samt att skada eller förstöra fortplantningsområden eller viloplatser.

Till skillnad från dagens regler ska alla typer av djurarter kunna fridlysas nationellt, inte enbart groddjur, kräldjur och ryggradslösa djur. Jakt och fiske undantas från de nationella fridlysningsbestämmelserna för djur.

När det gäller växter bibehålls två nivåer av nationell fridlysning, där vissa arter omfattas av ett striktare skydd och där det även är förbud mot att ta bort frön och andra växtdelar, medan andra har ett mindre strikt skydd.

Införandet av lättnader och nya möjligheter till dispens

Enligt förslaget i promemorian ska de arter som har pekats ut i bilaga 2 till artskyddsförordningen som SK1.AH (kritiskt hotade, CR, enligt den svenska rödlistan) omfattas av det mest strikta fridlysningskyddet.

Arter som pekas ut som SK1 i bilaga 2 (starkt hotade, EN, i den svenska rödlistan) skyddas genom samma paragraf som SK1.AH, men omfattas även av ett undantag. Enligt detta undantag, 9 b §, gäller inte förbudet om pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras.

De arter som inte omfattas av samma strikta skydd som ovan är utpekade som SK2 och SK2.SB i bilaga 2 till artskyddsförordningen. Dessa omfattas av samma undantag som ovan, men även av ytterligare ett undantag om att åtgärden ska ske avsiktligt för att den ska vara förbjuden. Det innebär att åtgärder som uppenbart inte syftar till att skada arten inte omfattas av förbudet.

Förutom införandet av nämnda lättnader i lagstiftningen föreslås en möjlighet till dispens när det krävs för att tillgodose ett överordnat allmänintresse, under förutsättning att inga andra lösningar finns och att kompensationsåtgärder genomförs.

Slutligen införs en skyldighet för Naturvårdsverket att minst vart sjunde år göra en vetenskapligt baserad översyn av vilka arter som bör vara nationellt fridlysta.

Arterna och skälen för fridlysning ska framgå i en bilaga till artskyddsförordningen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026, med en övergångsperiod för pågående verksamheter till och med juni 2027.

Konsekvensbeskrivning

Avsändaren har inte genomfört en konsekvensbeskrivning för kommuner.

Miljöförvaltningens bedömning

Det krävs kraftfulla insatser för att hejda den pågående förlust av biologisk mångfald som sker i Sverige i dag. Enligt FN:s panel för biologisk mångfald är förlusten av biologisk mångfald ett lika stort hot mot människan som klimatförändringarna. Samtidigt är den biologiska mångfalden ett skydd mot klimatförändringarnas konsekvenser, då ett rikt ekosystem har större möjlighet till anpassning och en större motståndskraft vid intensiva stormar, kraftiga skyfall och stora bränder. Detta är företeelser som blir allt vanligare som en följd av klimatförändringarna.

Sammanvägt innebär förslagen i promemorian en försvagning av artskyddet, vilket kan försvåra arbetet med att gynna och bevara den biologiska mångfalden och att uppfylla lokala och nationella miljömål. Miljöförvaltningen anser mot den bakgrunden att delar av förslagen behöver arbetas om för att bättre linjera med nationella och internationella beslut om att bevara den biologiska mångfalden. Miljöförvaltningen vill samtidigt framhålla att det i vissa fall kan finnas behov av avvägningar mot andra samhällsnyttiga intressen, exempelvis kollektivtrafik, energiförsörjning eller större infrastruktur. Erfarenheter från Öresundsbron visar att det är möjligt att förena samhällsnyttiga byggnationer med högt ställda krav på miljönyttan.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Karin Sandström
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen